

Naast de poging van de drie officieren welke wij al memoreerden, zijn ook andere pogingen om te vluchten mislukt.

Tussen de poging van kapitein van Hemert en die van de drie officieren zijn uit het kamp te Thanbyuzayat nog drie andere officieren ontsnapt, in uniform; zij werden na drie weken opgespoord en doodgeschoten.

Doodgeschoten in Thailand werden twee Knil-militairen die zich in februari '43 uit een groep die naar het kamp Rintin onderweg was, hadden losgemaakt, en met twee anderen, beiden sergeant, die in mei Rintin verlaten hadden, liep het eveneens slecht af.

Het eerste tweetal zwierf een maand in het oerwoud rond, vond maar weinig steun bij de Thais, werd door een dorpshef aan de Japanners uitgeleverd, naar Rintin gevoerd, en daar na drie dagen doodgeschoten. De andere twee beschikten over kaarten van Birma en Thailand, extra kleding, vrij veel voedsel, geld en zelfs een vuurwapen – zij hadden hun poging dus goed voorbereid. In de eerste nacht van hun vlucht stieten zij evenwel op een Japanse patrouille. Zij moesten al hun bezittingen wegwerpen. Een verdween spoorloos. De ander verborg zich in de buurt van Rintin, sloop elke avond het kamp binnen en kreeg daar dan hulp van een vriend. Na enkele weken trok hij naar een groter kamp waar zich zijn kapitein bevond; daar kon hij blijven, maar bij elk appèl moest hij zich in het oerwoud terugtrekken aangezien hij buiten de sterkte viel. Dat ging goed, totdat bleek dat het betrokken kamp zou worden ontruimd. De kapitein vroeg ds. Hamel om raad. Deze adviseerde, op een nacht een van diegenen die in de ziekenbarak overleden waren, in stilte te begraven, 'desnoods onder een andere dode', en de vluchteling de plaats van de overledene te laten innemen. 'De kapitein', aldus ds. Hamel,

'besloot aldus te handelen: de tijd drong.

Veel later, toen alles voorbij was, heb ik vernomen dat officieren en doktoren het experiment niet hebben aangedurfd; de ongelukkige sergeant is daardoor gedwongen geweest zich bij de Jap te melden met het noodlottig gevolg dat hij werd gefusilleerd. Ik wil niemand beschuldigen, maar toch ontsnapt mij de verzuchting: waren er maar meer moedige, ridderlijke kerels in de wereld!¹

★

In augustus '43 bereikten de werkploegen die in Birma waren begonnen, de Drie Pagoden-pas. Zuidwaarts verder werkend ontmoetten zij midden

¹ Hamel, p. 157.